

Studie

(F)1996

17 oktober 2019

Jaarlijkse monitoring van de prijzen op de
elektriciteits- en aardgasmarkt voor gezinnen en
kleine professionele verbruikers

Artikel 23, § 2, 2° en 19° van de elektriciteitswet en artikel 15/14, § 2,
2° en 12° van de gaswet

Niet-vertrouwelijk

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE.....	2
KERNBOODSCHAPPEN.....	3
1. INLEIDING	4
2. WERKING KLEINHANDELSMARKT	4
2.1. Actieve leveranciers.....	4
2.2. Marktaandelen.....	6
2.3. Productaanbod	8
2.3.1. Een vaste of een variabele prijs kiezen?	8
2.3.1.1. Vaste of variabele rentevoet voor je woning?	8
2.3.1.2. Een variabel stapje verder	10
2.3.1.3. Toch nog enkele kanttekeningen	13
2.4. Duidelijke informatieverstopping aan de consument.....	13
2.4.1. Infografieken	13
2.4.1.1. Aantal bestaande producten met vaste of variabele energieprijzen	14
2.4.1.2. Goedkoopste een duurste aanbod van de huidige maand (september 2019)	15
2.4.1.3. Besparingspotentieel.....	16
2.4.1.4. Producten met een variabele of een vaste prijs: wat en waarom?	16
2.4.2. CREG Scan.....	17
2.5. Geliberaliseerde markt: de spelregels versterken?	18
2.5.1. Stijgend aantal indexeringsparameters !	19
2.5.2. Wat met het abonnement, groene stroom en WKK?	19
2.5.3. Wat met bijkomende diensten, voorwaarden en kortingen?	19
2.6. Uitbreiding monitoring bevoegdheid CREG	19
2.7. Charter voor een goede informatieverstopping bij de prijsvergelijking van elektriciteit en aardgas.....	20
2.8. Vereenvoudiging factuur	21
3. PRIJSEVOLUTIE.....	21
3.1. Algemeen	21
3.2. Aardgas	22
3.3. Elektriciteit	23
4. CONCLUSIES.....	26

KERNBOODSCHAPPEN

Wat zijn de belangrijkste evoluties op de kleinhandelsmarkt in het voorbije jaar?

De verlenging van de onbeschikbaarheid van twee nucleaire installaties zorgde eind september 2018 voor een prijsspiek op de groothandelsmarkt voor elektriciteit. Ook in oktober 2018 bleef het hoge prijsniveau gehandhaafd, mede door de onzekerheid over de bevoorradingszekerheid gedurende de winterperiode. Hoofdzakelijk gedurende het vierde kwartaal 2018 en in mindere mate bij de aanvang van het eerste kwartaal 2019, resulteerde dit in sterk gestegen elektriciteitsprijzen voor de consument. Nadien evolueerde de prijzen naar een vergelijkbaar niveau met de voorgaande jaren zonder grote uitschieters in de loop van 2019.

2019 wordt voor aardgas voornamelijk gekenmerkt door dalende prijzen op de markt, hoofdzakelijk het gevolg van een overaanbod op wereldvlak aan LNG-gas. Dit staat zowat haaks op de evolutie in 2018, waar koude temperaturen, een beperkte gasvoorraad, de stijging van de CO₂-prijs en een hogere vraag op internationaal vlak een stijgend effect hadden op de gasprijzen.

Na een consolidatiegolf die haar voorlopig hoogtepunt kende in 2018, bleef het aantal actieve leverancier in 2019 stabiel. In Vlaanderen noteren we zelfs een stijging van het aantal leveranciers met de toetreding van de Vlaamse Energieleverancier en BOLT. De analyse van de marktaandelen en de marktconcentratie toont aan dat de concurrentie op de kleinhandelsmarkt in positieve zin blijft evolueren.

Het productaanbod voor gezinnen en kleine professionelen breidt zich verder uit. Het aantal leveranciers dat *spot* producten aanbiedt, neemt toe. Waar er in 2018 variabele producten zo goed als alleen op kwartaalbasis werden geïndexeerd, zien we in 2019 ook producten verschijnen die dit op maandbasis doen. Naast de vaste producten ontstaat er zo een zeer gediversifieerd aanbod aan variabel *spot* en *forward* producten, maandelijks dan wel op kwartaalbasis geïndexeerd.

De CREG maakt verder werk van duidelijke en begrijpbare gepubliceerde informatie voor de consument. Op die manier kan deze betere keuzes maken op de energiemarkt. Zo maken we bijvoorbeeld in onze communicatie over elektriciteits- en aardgasprijzen een opsplitsing tussen vaste en variabele producten, zowel in de maandelijks infografieken als in de resultaten van de CREG Scan. Het uitleggen van de overeenkomsten maar zeker ook de fundamentele verschillen tussen *spot*, *forward* en vaste producten helpt de consument om betere prijsvergelijkingen en keuzes te maken.

Net als in 2018 merken we in 2019 dat de complexiteit van de kleinhandelsmarkt voor gezinnen en kleine professionelen verder blijft toenemen. Met het engagement van de CREG om een goed geïnformeerde consument actief te laten deelnemen aan de energiemarkt, kan de vraag gesteld worden of deze toename van de complexiteit, met een afnemende transparantie tot gevolg, geen bijkomende omkaderende spelregels vergt.

De CREG Scan werd in de loop van 2019 verder uitgebreid met de toevoeging van de coöperatieven en de groepsaankopen zodat hij 100 % van de contracten bevat die werden afgesloten door gezinnen en kleine professionelen. Zo kan de consument nog beter inschatten waar zijn contract zich situeert ten opzichte van het huidige aanbod op de markt en beter geïnformeerd een prijsvergelijker consulteren. Wat de groepsaankopen betreft, verruimt de wet van 9 mei 2019 de controlebevoegdheid van de CREG op de Belgische energiemarkt met de tussenpersonen inzake groepsaankopen. Naast de toevoeging van hun prijzen aan de CREG Scan, werkt de CREG voormelde bevoegdheid verder uit door de principes van het charter uit te breiden naar de groepsaankopen.

In september 2019 kende de CREG, op basis van haar nieuw charter, het eerste kwaliteitslabel toe aan de *online* prijsvergelijker “energie-vergelijker.be” (beheerd door Wikipower). Dit charter wil de consument objectieve en kwaliteitsvolle informatie garanderen wanneer hij gebruikmaakt van een *online* prijsvergelijker. In haar communicatie vraagt de CREG ook aan andere prijsvergelijkers om het charter te onderschrijven.

1. INLEIDING

1. In vergelijking met 2018, waar de gasprijzen zo goed als permanent stegen en de elektriciteitsprijzen belangrijke prijsspieken kenden in het laatste kwartaal, lijkt 2019 op dat vlak eerder een rustiger jaar te worden. Een beetje voorbehoud bouwen we wel in aangezien het vierde kwartaal bij de redactie van deze studie nog moest starten.

2. Toch beweegt er ook in 2019 wel wat op de kleinhandelsmarkt voor elektriciteit en aardgas. Zo stellen we een verdere diversificatie vast van het productaanbod, met vaste producten, variabele *spot* en *forward* producten, maandelijks dan wel per kwartaal geïndexeerd, met een veelheid aan verschillende indexeringsparameters. Deze evolutie verdient zeker onze aandacht.

3. In deze studie lichten we de meest recente ontwikkelingen, in 2019, op de kleinhandelsmarkt toe. Met de kleinhandelsmarkt van energie bedoelen we heel specifiek de levering van elektriciteit en aardgas aan gezinnen en kleine professionele gebruikers (zelfstandigen en kmo's).

4. Het directiecomité van de CREG keurde deze studie goed tijdens zijn vergadering van 17 oktober 2019.

2. WERKING KLEINHANDELSMARKT

2.1. ACTIEVE LEVERANCIERS

5. Eind september 2019 kan de Vlaamse consument bij 18 verschillende leveranciers terecht voor de levering van elektriciteit. Voor aardgas heeft hij keuze uit 15 leveranciers.

In Wallonië zijn er op dat moment 12 leveranciers actief voor elektriciteit. 11 leveranciers bieden producten aan voor de levering van aardgas.

In Brussel bieden 8 leveranciers producten aan voor de levering van elektriciteit en aardgas.

6. Figuur 1 toont alle actieve leveranciers per regio. De leveranciers staan alfabetisch gerangschikt volgens hun commerciële naam. Het kruisje (x) geeft aan in welke regio een leverancier actief is. We maken ook een onderscheid tussen het aanbod voor elektriciteit en aardgas. Niet alle leveranciers bieden immers zowel elektriciteit als aardgas aan.

7. Er staan een aantal kruisjes in rood aangeduid. Dit betekent dat deze leveranciers enkel producten aanbieden aan professionele klanten (zelfstandigen en kmo's) en dus niet aan gezinnen. In Brussel kunnen gezinnen slechts uit 7 leveranciers kiezen voor elektriciteit. Aardgas wordt maar door 5 leveranciers aan Brusselse gezinnen aangeboden.

8. Er staan een aantal kruisjes in groen aangeduid. Dit betekent dat deze leveranciers enkel producten aanbieden aan gezinnen. In onderstaande tabel is dit het geval voor Elegant. Deze leverancier biedt in Brussel en Wallonië alleen producten aan voor gezinnen in het kader van een groepsaankoop voor het personeel van de Colruyt Group.

Figuur 1: Aantal actieve leveranciers per regio in september 2019

	VLAANDEREN		BRUSSEL		WALLONIE	
	Productaanbod		Productaanbod		Productaanbod	
	Elektriciteit	Aardgas	Elektriciteit	Aardgas	Elektriciteit	Aardgas
Antargaz	X	X				
Aspiravy Energy	X					
Bolt	X	X				
Cociter					X	
Ebem	X	X				
Ecopower	X					
Electrabel	X	X	X	X	X	X
Elegant	X	X	X	X	X	X
Eneco	X	X	X	X	X	X
Energie 2030	X	X	X	X	X	X
Essent	X	X	X	X	X	X
Lampiris / Total	X	X	X	X	X	X
Luminus	X	X	X	X	X	X
Mega	X	X	X	X	X	X
Octa+	X	X	X	X	X	X
Trevion	X	X				
Vlaamse Energieleverancier	X	X				
Wase Wind	X					
Watz	X	X	X	X	X	X

X geen aanbod voor gezinnen
X alleen aanbod voor gezinnen

9. Na een consolidatiegolf die startte in 2016 en een voorlopig hoogtepunt kende in 2018, met (Belpower, Comfort Energy, Energy People, Join, Zéno)/Mega, Lampiris/Total en Eni/Eneco als belangrijkste protagonisten, bleef het aantal actieve leverancier in 2019 eerder stabiel.

10. In Vlaanderen noteren we zelfs een stijging van het aantal leveranciers met de toetreding van de Vlaamse Energieleverancier in februari en BOLT in september van dit jaar. Beide leveranciers bieden zowel elektriciteit als aardgas aan, en dit zowel voor gezinnen als voor kleine professionelen.

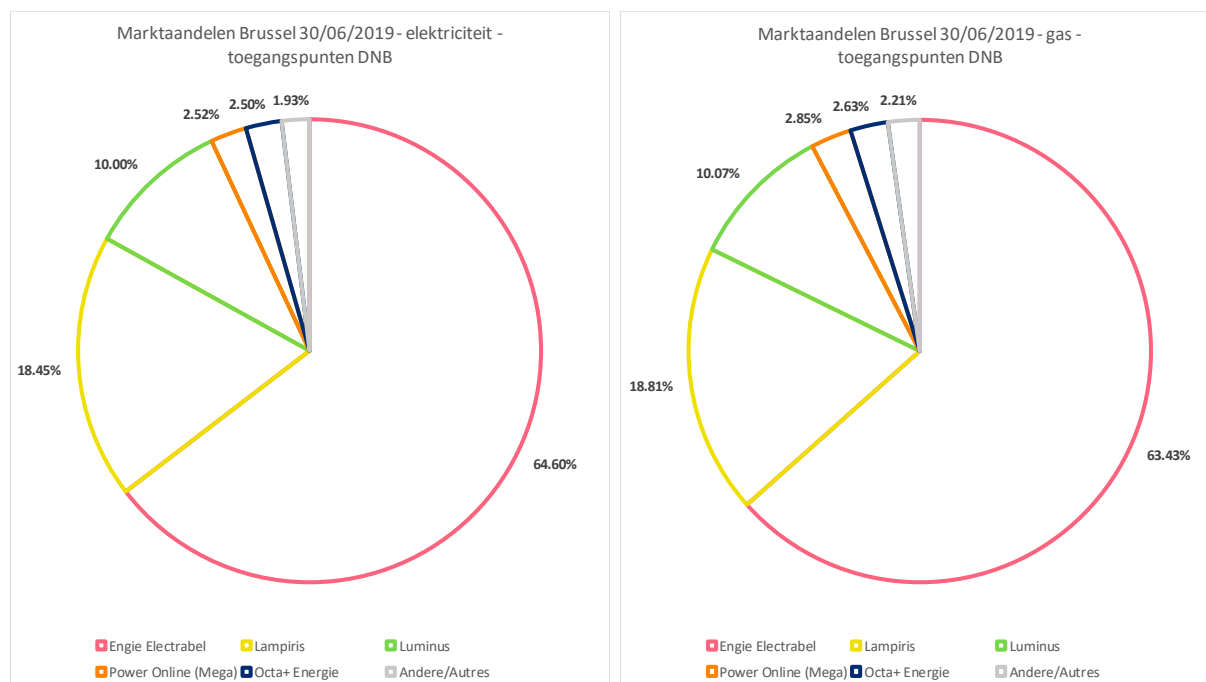
2.2. MARKTAANDELEN

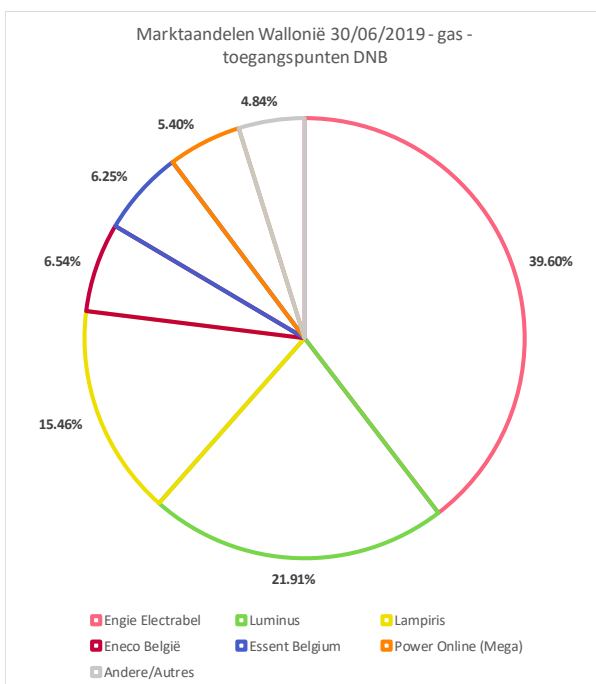
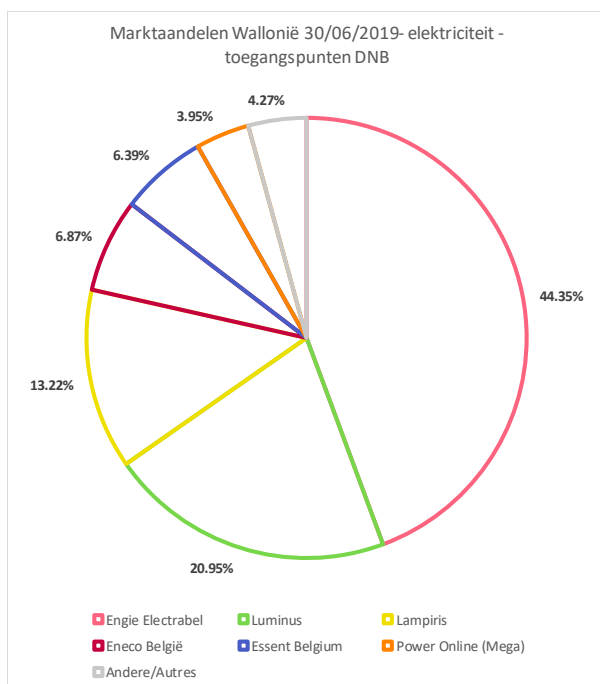
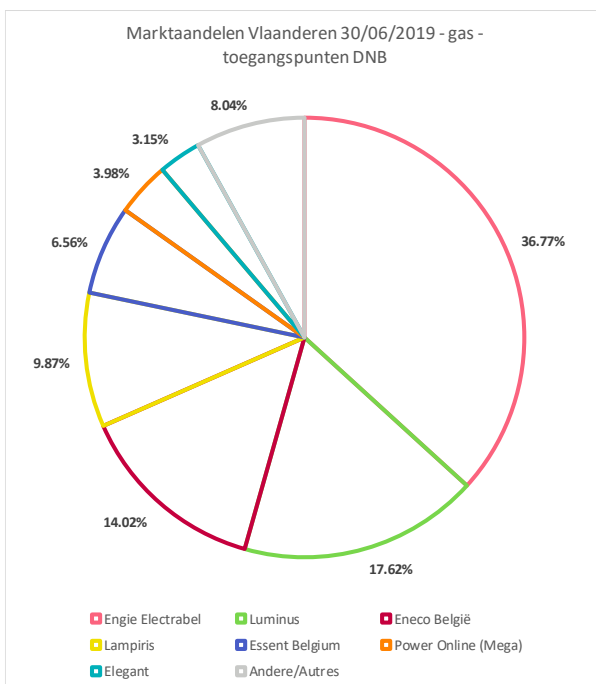
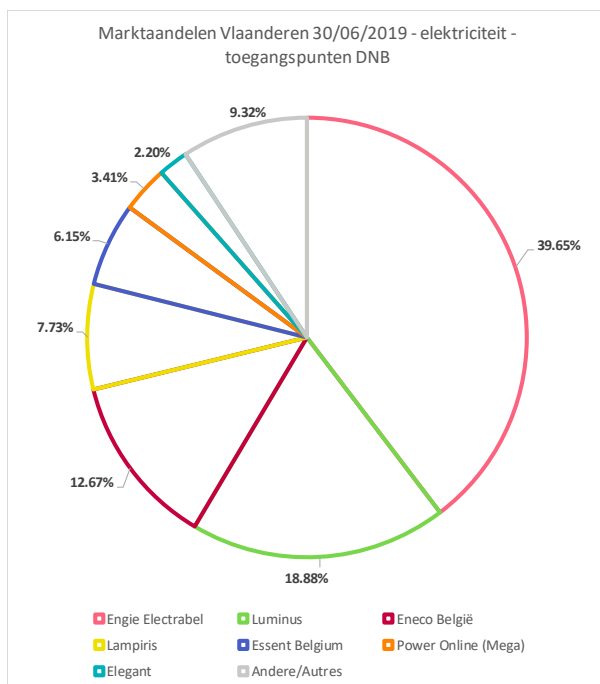
11. Het tijdstip waarop de kleinhandelsmarkt voor energie volledig werd vrijgemaakt is voor de drie regio's verschillend. In Vlaanderen gebeurde dit op 1 juli 2003. In Brussel en Wallonië was er een volledig vrijgemaakte markt vanaf 1 januari 2007.

12. Net na de vrijmaking van de markt hadden de twee standaardleveranciers (Electrabel en Luminus) een gezamenlijk marktaandeel van ongeveer 97 %. De mogelijkheid voor de consument om zelf een energieleverancier te kiezen heeft een belangrijk effect op de evolutie van de marktaandelen van de leveranciers. Op 30 juni 2019 hebben Electrabel en Luminus nog een gezamenlijk marktaandeel van ongeveer 56 % in Vlaanderen, 63 % in Wallonië en 74% in Brussel. Voor Vlaanderen en Wallonië betekent dit een lichte daling t.o.v. vorig jaar, terwijl voor Brussel het marktaandeel met 8% toch iets sterker afneemt.

We geven de marktaandelen van de leveranciers per regio weer in figuur 2.

Figuur 2: Marktaandelen leveranciers (3 regio's)

13. De C3-index geeft de gezamenlijke marktaandelen van de drie grootste leveranciers weer. Op 30 juni 2019 bedraagt deze index in Vlaanderen 70 %, in Brussel 93 % en in Wallonië 78 %. De C3-index loopt in de drie regio's zo goed als gelijk voor elektriciteit en aardgas. De C3-index wordt beschouwd als een goede indicatie voor marktconcentratie, maar zegt niets over de onderlinge verhouding van de marktaandelen van de drie grootste leveranciers. De HHI-index¹ houdt rekening met de relatieve verhouding van de marktaandelen van de leveranciers. Er wordt algemeen aangenomen dat op een concurrentiële markt de HHI-index 2.000 of lager is.

14. Figuur 3 toont de HHI-indexen, berekend op 30 juni 2019, voor de drie regio's. In Vlaanderen en Wallonië staat de HHI-index nog net boven de 2.000. We zien in de drie regio's een daling van de index ten opzichte van vorig jaar wat erop duidt dat de concurrentie op de kleinhandelsmarkt in positieve zin blijft evolueren. In Brussel blijft er wel een hogere marktconcentratie dan in de andere twee regio's.

Figuur 3: Concentratie-index (HHI)

VLAANDEREN		BRUSSEL		WALLONIE	
Elektriciteit	Aardgas	Elektriciteit	Aardgas	Elektriciteit	Aardgas
2215	2038	4627	4495	2690	2408

15. De analyse van de marktaandelen en de marktconcentratie toont aan dat de toenemende concurrentie tussen de leveranciers ervoor zorgt dat niet alleen de marktaandelen van de vroegere standaardleveranciers onder druk staan maar dat ook nieuwe leveranciers met elkaar in concurrentie gaan en marktaandeel van elkaar proberen te veroveren. In hun strijd om de consument gebruiken de leveranciers verschillende verkoopkanalen: de eigen website, fysieke verkooppunten in winkelketens of via verkoopkiosken, televerkoop, deur-aan-deurverkoop, de commerciële prijsvergelijkers, deelnemen aan groepsaankopen, enz. Door met verschillende verkoopkanalen te werken hopen de leveranciers zoveel mogelijk potentiële klanten te bereiken.

2.3. PRODUCTAANBOD

2.3.1. Een vaste of een variabele prijs kiezen?

2.3.1.1. Vaste of variabele rentevoet voor je woning?

16. Een van de keuzes die de consument maakt bij afsluiten van een energiecontract: ga je voor een product met een vaste prijs of verkies je een variabele (geïndexeerde) prijs? Blijkbaar niet altijd een eenvoudige keuze. Nochtans maakt de consument die keuze ook bij het afsluiten van een lening voor de aankoop van een woning waar het toch om aanzienlijk meer €'s gaat. Zijn er gelijkenissen?

¹ HHI-index: Herfindahl-Hirschmanindex.

De Herfindahl-Hirschmanindex is de som van de kwadraten van alle marktaandelen. Zijn M_1 , M_2 , ..., M_n de relatieve marktaandelen van alle n aanbieders in een bedrijfstak, dan is de index voor die bedrijfstak

$$I = \sum_{i=1}^n M_i^2$$

De maximale score is 1, hetgeen bereikt wordt bij de situatie waarin er slechts een aanbieder is die dus 100% van de markt bestrijkt. Bij een groot aantal aanbieders, met ongeveer gelijke marktaandelen, nadert deze index tot 0. (In de praktijk wordt de uitkomst soms met 10.000 vermenigvuldigd, maar dat is slechts een kwestie van weergave.)

Op de website van Wikifin² vinden we volgende informatie:

“... Je hebt de keuze tussen 2 types rentevoeten:

- *vaste rentevoet: ... blijft van toepassing zolang het krediet loopt. ... Je hebt de **zekerheid** ...;*
- *variabele rentevoet: ... wordt op contractueel bepaalde tijdstippen aangepast in functie van ... **schommelingen** van de intrestvoeten op de **markt**. ...*

VASTE RENTEVOET 	VARIABELE RENTEVOET
	
<i>... Een stijging van de rentevoeten heeft immers geen gevolgen voor jouw hypothecair krediet.</i>	<i>... Daalt de rente, dan moet je minder intresten betalen. Precies daarom wordt vaak voor deze formule gekozen wanneer de rente hoog staat, in de hoop dat ze tijdens de looptijd van de lening zal dalen.</i> ...
	
<i>Kies je voor een vaste rentevoet terwijl de rente hoog is, dan hang je aan die hoge rentevoet vast zolang de lening loopt, zelfs als de rente op de markt daalt ...</i>	<i>Stijgen de intrestvoeten op de markt, dan heeft dat gevolgen op de contractueel vastgelegde data waarop jouw intrestvoeten kunnen worden herzien. ...</i>

DE WIKIFIN-TIPS

- *Als de rente laag staat, kies je beter voor een krediet met vaste rentevoet. Zolang jouw lening loopt, geniet je dan van een voordelige rentevoet.*
- *Als de rente hoog staat, opteer je beter voor een krediet met variabele rentevoet ...”*

17. Bij een energiecontract zijn dezelfde principes ook 1 op 1 van toepassing op de prijs van je energie. Bij een lening zijn er echter wettelijke beschermingen over hoeveel een variabel product maximaal mag stijgen en kan je ook je lening, mits betaling van een aanzienlijke kost, vervroegd terugbetalen om nadien een betere deal te sluiten. Ook hier goed nieuws in het geval van energiecontracten: hier is de uitstapregeling eenvoudiger en gratis, je hoeft enkel een opzegtermijn van vier weken te respecteren.

² WIKIFIN, het programma financiële educatie van de FSMA, de Belgische Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten. Het is een autonome openbare instelling die onder andere als wettelijke opdracht heeft de consument op het vlak van financiële dienstverlening te beschermen. <https://www.wikifin.be/nl/themas/lenen/hypothecaire-krediet/hoe-best-kiezen/vaste-variabel>

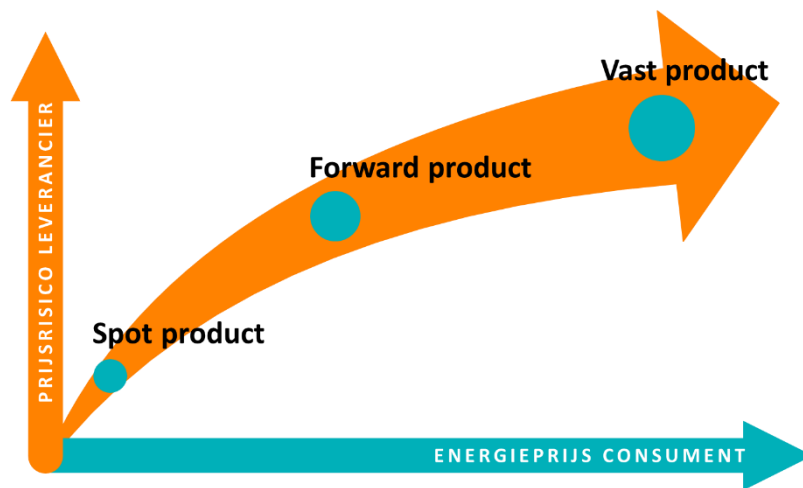
2.3.1.2. Een variabel stapje verder

18. Binnen de groep van de variabele producten kunnen we nog het onderscheid maken tussen *forward* producten en *spot* producten.

19. Algemeen kunnen we stellen dat *forward* producten gebaseerd zijn op de prijzen op de groothandelsmarkt voor energie die in de toekomst (volgende maand, volgend trimester of de volgende jaren) zal geleverd worden.

20. *Spot* producten daarentegen baseren zich op de huidige, (zeer) korte termijn, prijzen op de groothandelsmarkt voor energie die nu (morgen) wordt geleverd. In dit laatste geval ligt het prijsrisico (negatief en positief) zo goed als volledig bij de consument. Bij *forward* producten verschuift dit deels naar de leverancier die dat vertaalt in het (hogere) risicopremie die de consument betaalt.

Figuur 4: Impact prijsrisico leverancier op energieprijzen consument

21. De tegenhanger van een *spot* product is een vast product waarbij het prijsrisico zo goed als volledig door de leverancier gedragen wordt. Hij garandeert immers een prijs voor de hele looptijd van het contract, onafhankelijk van wat er op de energiemarkt gebeurt. Die garantie vertaalt hij in een risicopremie en verrekent deze in de eindprijs aan de consument. Meer algemeen kunnen we stellen dat *spot* producten goedkoper zijn dan *forward* producten die op hun beurt voordeliger zijn dan vaste producten. Het risico voor de leverancier of de zekerheid voor de consument uit zich dus doorgaans ook in de prijs. Het risicoprofiel (mogelijks genieten van dalende prijzen tegenover zekerheid) van de consument zal dus een rol spelen bij de keuze van product.

22. Onderstaande grafieken toetsen dit aan een realistisch voorbeeld. Zowel bij aardgas als bij elektriciteit zien we telkens:

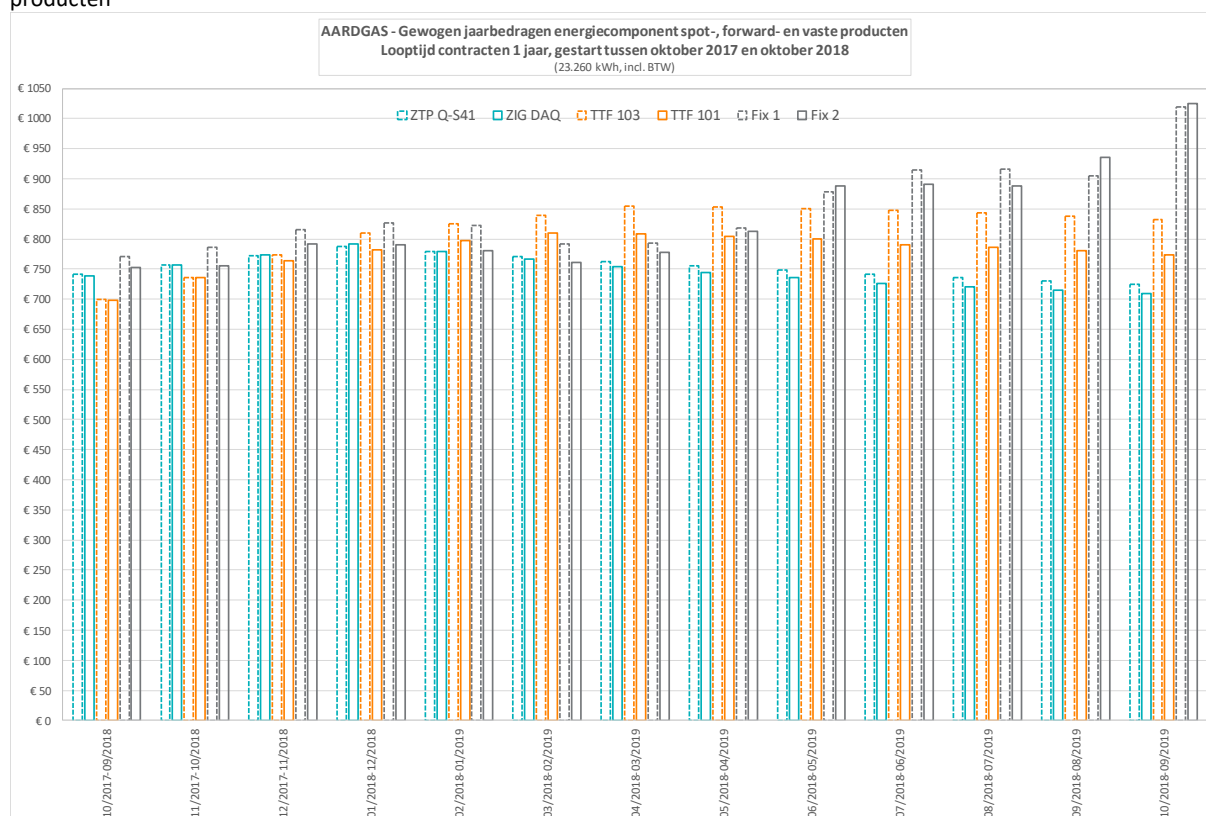
- twee *spot* producten:
 - elektriciteit: Belpex_{baseload-M}, geïndexeerd op maandbasis, en Belpex_{baseload-Q}, geïndexeerd op kwartaalbasis
 - aardgas: ZTP_{Q-541} en ZIG_{DAQ}, beiden geïndexeerd op kwartaalbasis

- twee *forward* producten:
 - elektriciteit: Endex₁₀₁, geïndexeerd op maandbasis, en Endex₁₀₃, geïndexeerd op kwartaalbasis
 - aardgas: TTF₁₀₁, geïndexeerd op maandbasis, en TTF₁₀₃, geïndexeerd op kwartaalbasis
- en twee vaste producten. Het gaat telkens om de energieprijzen van twee representatieve vaste producten op de elektriciteits- en aardgasmarkt voor gezinnen.

23. Het abonnement, alle elementen van de indexeringsformules buiten de indexeringsparameter zelf en bij elektriciteit ook de groene stroom en WKK werden gelijkgesteld tussen de producten en in de tijd zodat het prijsniveau en de evolutie van de verschillende types producten (*spot*, *forward*, vast) op een vergelijkbare maar toch realistische basis worden weergegeven.

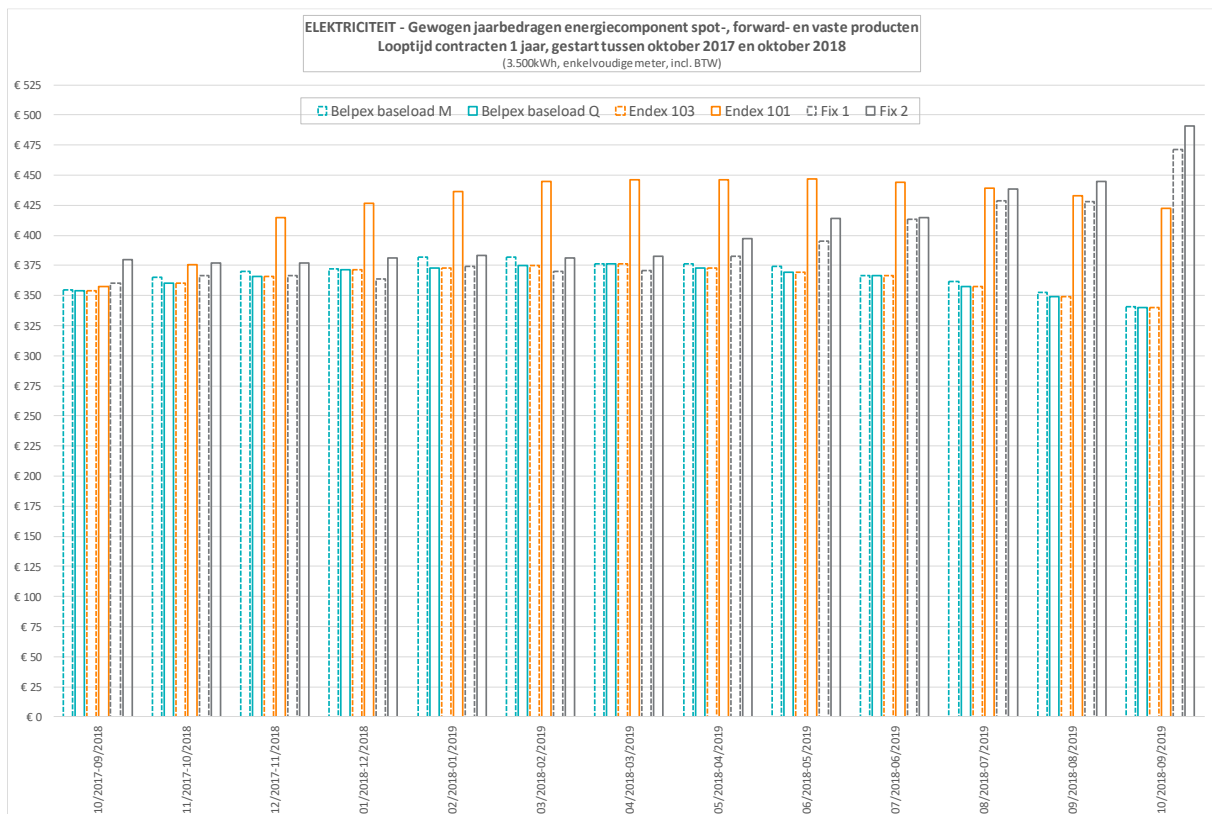
24. Elk blok van zes staafjes (producten) geeft jaarbedragen (inclusief btw) voor een looptijd van een jaar. Bijvoorbeeld: 10/2017-09/2018, voor elke product start het contract in oktober 2017 en eindigt het in september 2018. Voor variabele producten wordt in die periode rekening gehouden met de verschillende waarden van de respectievelijke indexeringsparameter en wordt ook een SLP-weging³ toegepast om een zo correct mogelijk jaarbedrag te bekomen.

Grafiek 1: Aardgas: gewogen jaarbedragen energiecomponent *spot* (ZTP_{Q-S41} en ZIG_{DAQ}), *forward* (TTF₁₀₃ en TTF₁₀₁) en vaste producten

³ Elektriciteit: kwartaal Q1 27,74 %, Q2 22,87 %, Q3 22,32 % en Q4 27,07 %. Aardgas: kwartaal Q1 46,35 %, Q2 11,91 %, Q3 5,25 % en Q4 36,49 %. (waarden 2019)

Grafiek 2: Elektriciteit: gewogen jaarbedragen energiecomponent *spot* (Belpex_{baseloadM} en Belpex_{baseloadQ}), *forward* (Endex₁₀₃ en Endex₁₀₁) en vaste producten

25. Beide grafieken bevestigen voormeld principe dat we in het algemeen kunnen stellen: *spot* producten zijn goedkoper dan *forward* producten die op hun beurt beter koop zijn dan vaste producten, gebaseerd op hun respectievelijke prijsrisico dat de leverancier draagt dan wel de consument neemt.

26. Een aantal situaties op de energiemarkten maar ook daarbuiten (bijvoorbeeld: uitzonderlijke weersomstandigheden, onbeschikbaarheid van productie-eenheden, geopolitieke gebeurtenissen, ...) kunnen ertoe leiden dat de prijzen op de groothandelsmarkten gaan reageren, kortstondig of over een langere periode. Deze reacties kunnen zich uiten in al dan niet tijdelijke hogere/lagere prijsnoteringen op deze markten.

27. Aangezien de prijzen van producten op de Belgische elektriciteits- en aardgasmarkt voor gezinnen en kleine professionelen gelinkt zijn aan de noteringen op de groothandelsmarkten, zullen fluctuaties op voormelde markten via de indexeringsparameter een impact hebben op de prijs aan de consument. Afhankelijk van de samenstelling van de parameter (welke noteringen worden hoe lang in rekening genomen) zal de impact heviger en/of langer dan wel korter doorwegen op de eindprijs aan de consument voor een bepaald product. Een sprekend voorbeeld hiervan in de grafiek elektriciteit is het product met als parameter Endex₁₀₁. Deze maandparameter is het gemiddelde van de noteringen op de groothandelsmarkt van de maand voorafgaand aan de levering. In november 2018 is deze parameter, het gemiddelde van de noteringen in oktober⁴ 2018, meer dan drie keer hoger dan voor dezelfde periode in de voorgaande jaren. Voor het product met Endex₁₀₁ zijn alle contracten waar de maand november 2018 invalt geïmpacteerd door deze zeer hoge waarde, wat zich uit in een veel

⁴ Enkele dagen voordien (eind september 2018) werd de verlengde onbeschikbaarheid van een aantal nucleaire installaties aangekondigd, net voor de winterperiode, met alle gevolgen van dien op de prijzen op de groothandelsmarkt voor elektriciteit.

duurdere gewogen jaarprijs voor deze contracten. Dit komt sterk tot uiting in de oranje balken⁵ met volle lijn in grafiek 2.

28. Tot slot dienen we toch ook te vermelden dat de strategische en/of commerciële keuzes van leveranciers ook een impact kunnen hebben op het prijsniveau, waardoor het best mogelijk is dat hun vaste producten (tijdelijk) goedkoper zijn dan *forward* en/of *spot* producten. Dit kan bijvoorbeeld door te spelen met de *markup* en/of het abonnement.

2.3.1.3. Toch nog enkele kanttekeningen

- Bovenop de energie betaalt de consument eveneens een abonnement, ook bij variabele producten. Belangrijke element hier is enerzijds de hoogte van dit bedrag (kan schommelen van 0 tot een paar honderd euro op jaarbasis) en anderzijds of het volledig verschuldigd is per begonnen jaar, geproratieerd wordt volgens de verbruiksperiode, dan wel een combinatie van beiden is.
- Veel consumenten nemen elektriciteit en aardgas bij dezelfde leverancier, en liefst nog met dezelfde naam (bijv.: 'easy gas' en 'easy elektriciteit') en dezelfde kenmerken (vast of variabel). De realiteit toont aan dat deze combinatie geen garantie vormt om voor beide energieën de beste deal te hebben. Wanneer de consument er voor kiest om beide energieën aan elkaar te koppelen, kan het interessant zijn om eerst het aardgasgedeelte te bekijken, het aandeel⁶ van de energie in de jaarfactuur, en bijgevolg ook het besparingspotentieel, is voor aardgas doorgaans belangrijker dan voor elektriciteit.
- Data over vaste en variabele producten op de Belgische energiemarkt komen aan bod in de CREG Scan en de infografieken die we op onze website publiceren (zie ook 2.4.1 en 2.4.2).

2.4. DUIDELIJKE INFORMATIEVERSCHAFFING AAN DE CONSUMENT

29. We blijven er naar streven om de consument op de Belgische energiemarkt duidelijke en begrijpbare informatie ter beschikking te stellen. Op die manier trachten we hem voldoende elementen te geven om weloverwogen keuzes te maken zowel bij het afsluiten als evalueren en opvolgen van energiecontracten.

30. Hierna volgt een korte overzicht van twee informatiebronnen die we ter beschikking stellen van de consument: de infografieken en de CREG Scan. Maandelijks⁷ houden we beiden *up to date* nadat we van de leveranciers de nodige data ontvangen en verwerkt hebben in de databanken die we onder andere daar voor lieten ontwikkelen.

2.4.1. Infografieken

31. We publiceren een versie voor gezinnen en een versie voor kleine professionelen. De gegevens betreffen alle bestaande standaardproducten, zowel het actieve aanbod als alle oude bestaande versies waarvoor nog contracten kunnen bestaan. Het gaat om het klassieke aanbod van de

⁵ Contracten die starten in december 2017 en alle maanden nadien t.e.m. november 2018 zijn geïmpacteerd.

⁶ Grootteordematig voor elektriciteit een kwart en voor aardgas zo'n 40% van een jaarfactuur.

⁷ Met uitzondering van de maand augustus.

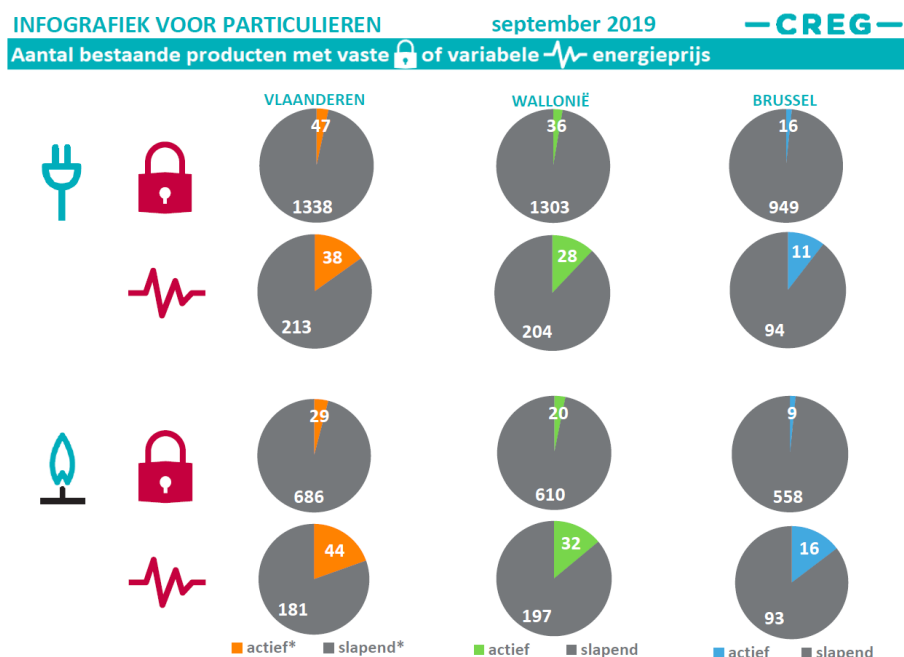
leveranciers dat ze aan de hand van tariefkaarten publiceren op hun website en dat je als consument kan vergelijken op de verschillende doorgaans online prijsvergelijkers.

Hierna een overzicht van de vier hoofdrubrieken met de beschikbare data voor september 2019:

2.4.1.1. Aantal bestaande producten met vaste of variabele energieprijs

32. Per regio een overzicht van de vaste en variabele producten, het actieve aanbod, dat je in september 2019 kon onderschrijven, en de slapende versies (grijze kleur), zijnde alle oude versies, die je in september 2019 niet meer als nieuwe klant kon onderschrijven, waarvoor nog lopende contracten kunnen bestaan.

33. Twee zaken springen in het oog: eerst is er voor het Brussel het veel beperkter aanbod dan voor de andere regio's. Er zijn minder actieve leveranciers (zie 0) aanwezig in het Brussels Hoofdstedelijk gewest met minder producten. Een mogelijke reden voor dit eerder beperkt aanbod zijn de openbare dienstverplichtingen die de Brusselse regelgeving aan de leveranciers oplegt, zoals bijvoorbeeld: een standaardaanbod van contracten voor 3 jaar, die toch binnen de vier weken zonder kosten kunnen opgezegd worden door de consument. Verder hebben de leveranciers niet de mogelijkheid om klanten met betalingsproblemen door te sturen naar de distributienetbeheerder, enz. Een tweede zaak is het relatief groter aantal slapende vaste producten dan variabele. Vaste producten wijzigen maandelijks van prijs (maar niet van naam) waardoor er veel versies zijn die voor de rest van hun looptijd niet meer verschijnen in de prijsvergelijkers. Variabele producten daarentegen wijzigen in regel niet elke maand van formule waardoor een bepaalde versie meerdere maanden in de prijsvergelijkers kan opgevolgd worden er bijgevolg minder slapende versies bestaan.

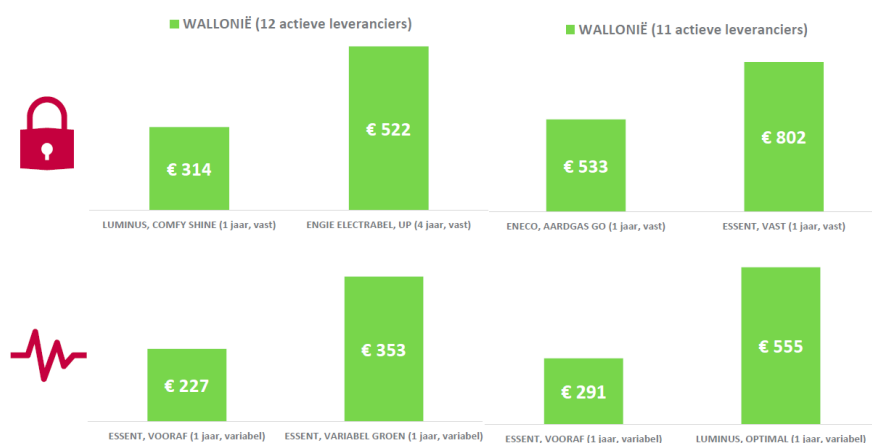
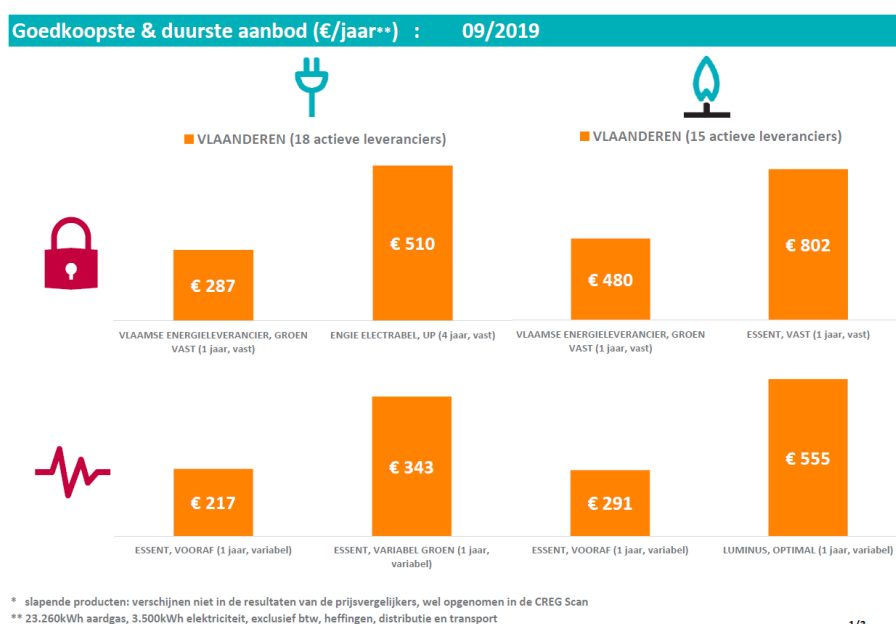

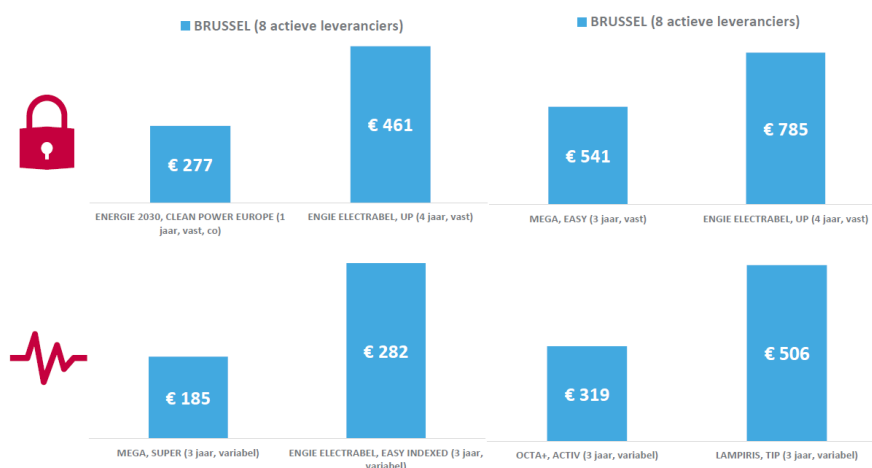
2.4.1.2. Goedkoopste een duurste aanbod van de huidige maand (september 2019)

34. Deze rubriek van de infografiek toont per regio en per energie het aantal actieve leveranciers. De vermelde bedragen zijn exclusief btw en betreffen de energiecomponent (abonnement + kWh + groene stroom en WKK) met aanduiding van de leverancier, de productnaam, de looptijd en/of het gaat om een vast dan wel een variabel product.

35. Bij het actieve aanbod noteren we aanzienlijke prijsverschillen, zowel tussen de groep van vaste en variabele producten als binnen één groep op zich. Dit heeft zeker ook te maken met de strategische keuze(s) van de leveranciers om verschillende producten met een ander prijsniveau in de markt te plaatsen, gaande van *low cost online* producten tot producten met een of meerdere opties en/of bijkomende diensten. Het komt de consument toe om hier een keuze te maken en na te gaan of de bijkomende diensten de meerprijs voor hem waard zijn.

36. De prijsverschillen tussen de regio's kunnen we onder andere verklaren door het feit dat niet alle leveranciers in alle regio's aanwezig zijn, door de regionale verschillen van de verplichtingen inzake groene stroom en WKK en in uitzonderlijke gevallen ook door verschillen in abonnementen en eenheidsprijzen van de energie.

2.4.1.3. Besparingspotentieel

37. De derde rubriek geeft het maximaal besparingspotentieel per regio voor de energiecomponent. Dit is de enige component waar je als consument een besparingspotentieel kan realiseren.

38. Het duurste bestaand product kan theoretisch gezien ook een actief product zijn maar in de meeste gevallen gaat het om een slapend product met een vaste prijs en een langere looptijd dat in de bestaande prijsvergelijkers niet getoond wordt. Enkel via de CREG Scan (zie ook 2.4.2) kan de consument dit zien.

39. Ook in september 2019 gaat het om aanzienlijke besparingspotentiëlen.

Besparingspotentieel						
	VLAANDEREN		WALLONIË		BRUSSEL	
						
Duurste bestaand product	€ 561	€ 1129	€ 628	€ 1129	€ 509	€ 1129
	€ 344	€ 838	€ 401	€ 838	€ 324	€ 810

2.4.1.4. Producten met een variabele of een vaste prijs: wat en waarom?

40. De laatste rubriek kan van maand tot maand van onderwerp verschillen. In september 2019 betreft het een informatiefiche over de belangrijkste kenmerken van producten met een vaste of een variabele energieprijis.

41. We stellen vast dat de energiecomponent aardgas met ongeveer 40 % aanzienlijk belangrijker is in de totaalfactuur dan de energiecomponent elektriciteit, goed voor zo'n kwart van de totaalfactuur (zie ook 2.3.1.3).

42. Voor elektriciteit beschikken 65 % van de contracten over een vaste prijs, bij aardgas bedraagt dit aandeel 55 %.

2.4.2. CREG Scan

43. De CREG Scan onderging in de loop van 2019 een aantal aanpassingen.
44. Zo werden de gegevens van de coöperatieën en de gerealiseerde groepsaankopen toegevoegd. Op die manier worden alle afgesloten producten op de volledige Belgische energiemarkt voor gezinnen en kleine professionelen weergegeven in de resultaten.
45. Verder werd ook de overzichtstabel met het maandelijks actieve aanbod gesplitst. Zo worden nu de vaste en variabele producten naast elkaar in een aparte tabel getoond zodat de consument niet alleen vaste met vaste en variabele met variabele producten kan vergelijken, maar ook het eventuele prijsverschil tussen variabele en vaste producten kan zien.

Figuur 5: Vaste en variabele producten, in afzonderlijke tabellen naast elkaar voorgesteld

[Home](#) > [Prijzen en tarieven](#) > CREG Scan: zit uw energiecontract nog goed?

Overzicht van de goedkoopste energieproducten

Wat zijn de goedkoopste producten voor aardgas?

Regio [Vlaanderen](#) [Brussel](#) **[Wallonië](#)** Energie **[Aardgas](#)** [Elektriciteit](#)

Laatste update: 10-2019

[Uw product](#)

Energie Aardgas Status Particulier Regio WA Leverancier ENI

#	Producten met VARIABLE energieprijsen	€/jaar	#	Producten met VASTE energieprijsen	€/jaar
1	OCTA+ - ACTIV (1 jaar, variabel)	283 €	1	ENGIE ELECTRABEL - DIRECT FIXED (1 jaar, vast)	497 €
2	ESSENT - VOORAF (1 jaar, variabel)	283 €	2	ENECO - AARDGAS GO (1 jaar, vast)	510 €
3	MEGA - SUPER (1 jaar, variabel)	310 €	3	LUMINUS - OPTIFIX (2 jaar, vast)	520 €
4	ENGIE ELECTRABEL - DIRECT (1 jaar, variabel)	317 €	4	MEGA - EASY (1 jaar, vast)	573 €
5	ELEGANT - COLRUYT GROUP (onbep. duur, variabel)	326 €	5	ENGIE ELECTRABEL - EASY3 (3 jaar, vast)	579 €
6	LUMINUS - BASIC (onbep. duur, variabel)	335 €	6	LUMINUS - COMFY GAS (1 jaar, vast)	599 €
7	MEGA - EASY (1 jaar, variabel)	339 €	7	LAMPIRIS - TOP (3 jaar, vast)	606 €
8	MEGA - GROUP (1 jaar, variabel)	368 €	8	LAMPIRIS - TOP (1 jaar, vast)	606 €
9	OCTA+ - ACTIV+ (1 jaar, variabel)	373 €	9	LAMPIRIS - TOP (2 jaar, vast)	606 €
10	OCTA+ - SMART VARIABLE (1 jaar, variabel)	385 €	10	ELEGANT - BUDGET COLRUYT GROUP (1 jaar, vast)	608 €
11	LAMPIRIS - ONI INF (1 jaar, variabel)	440 €	11	OCTA+ - SMART VAST (1 jaar, vast)	608 €

2.5. GELIBERALISEERDE MARKT: DE SPELREGELS VERSTERKEN?

46. De eerste uitgave van deze studie⁸ in 2018 wees al op de toenemende complexiteit⁹ van de energiemarkt met een potentieel gebrek aan transparantie voor de consument. Deze evolutie maakt het vergelijken van prijzen, zelfs voor de geïnteresseerde consument steeds moeilijker.

47. Ook in de loop van 2019 merken we dat deze complexiteit alleen maar toeneemt (zie ook randnummers 69 tot en met 71). De energiemarkt wordt op die manier erg complex, waardoor de consumenten die de stap naar actieve participatie op de energiemarkt nog niet hebben gezet of zij die toch al voorzichtige stappen ondernamen, dreigen af te haken.

48. Met het engagement van de CREG om een goed geïnformeerde consument actief te laten deelnemen aan de energiemarkt en in de overtuiging dat de geliberaliseerde markt hem belangrijke voordelen kan opleveren, stellen we ons toch ook de vraag of bovenvermelde toenemende complexiteit en de daaraan gekoppelde afnemende transparantie ons niet nopen om de markt te voorzien van een aantal omkaderende spelregels zonder op enig moment afbreuk te willen doen aan het principe van de geliberaliseerde energiemarkt.

49. In dit kader volgen hierna een aantal potentiële pistes om de overdreven complexiteit in te perken en de transparantie voor de consument te verhogen.

⁸ Studie (F)1858 - 15 november 2018 - Jaarlijkse monitoring van de prijzen op de elektriciteits- en aardgasmarkt voor gezinnen en kleine professionele verbruikers.

⁹ Bijvoorbeeld: extra vaste kosten, voorwaardelijke kortingen, verbruiksschijven met afzonderlijke prijzen, procentuele verschuivingen van verbruiken (dag/nacht), contracten van onbepaalde duur met een vaste energieprijis die na verloop van tijd (bijvoorbeeld: na 1 jaar, 3 jaar) van prijs kunnen veranderen, etc.

2.5.1. Stijgend aantal indexeringsparameters !

50. We onderscheiden twee types van indexeringsparameters bij variabele producten: *spot* en *forward* parameters, maandelijks dan wel op kwartaalbasis geïndexeerd. Binnen beide groepen stellen we zeker ook in 2019 een evolutie vast van doorgedreven diversificatie, zowel bij elektriciteit met 38 verschillende parameters als bij aardgas met 23 verschillende parameters.

51. Meer dan bij het verschil tussen vaste producten en variabele producten stellen we ons de vraag of binnen een bepaald type (*spot* of *forward* parameter) het mogelijke prijsvoordeel voor de consument (gewogen energiecomponent op jaarbasis) een zo doorgedreven diversificatie van het aantal parameters verantwoordt.

52. In een geliberaliseerde markt is een commerciële drijfveer uiteraard onontbeerlijk. Alleen mag ze niet leiden tot een (bewuste) *flou artistique* waardoor het voor de consument zeer moeilijk wordt om robuuste keuzes te maken.

2.5.2. Wat met het abonnement, groene stroom en WKK?

53. Zowel de aparte doorrekening van de kosten voor groene stroom en WKK als de hoogte van het abonnement (tussen 0 € en 240 €/jaar in 2019) en de doorrekening (al dan niet geproratiséerd) ervan, zijn potentiële bronnen van verwarring voor de consument en verhogen bijgevolg mee de complexiteit. Een eenmalige activatiepremie (wat het abonnement betreft) en/of een verrekening in de *mark up* van een product zou hier een oplossing kunnen zijn.

54. De CREG pleit voor een methode waarbij ofwel het abonnement over de volledige contractduur *pro rata* wordt aangerekend; ofwel het abonnement voor het eerste contractjaar forfaitair wordt aangerekend en vanaf het tweede contractjaar *pro rata*. Op die manier kan de leverancier kosten voor de aanmaak van een nieuwe klant recupereren.

2.5.3. Wat met bijkomende diensten, voorwaarden en kortingen?

55. Hier kan een leverancier echt het verschil maken in zijn strijd om de consument. Hier regels, laat staan beperkingen opleggen, zou dan ook een brug te ver zijn.

56. Wat we wel kunnen vragen aan de leveranciers, is om over al deze zaken nog meer open, duidelijke en transparante informatie vooraf ter beschikking te stellen van de consument. Zo weet deze laatste bij het vroegtijdig stopzetten¹⁰ van zijn contract welke kosten hij nog dient te betalen. Dit kan eventueel de keuze voor een product beïnvloeden.

2.6. UITBREIDING MONITORING BEVOEGDHEID CREG

57. In het Belgisch Staatsblad van 14 juni 2019 is de wet¹¹ verschenen die het toezicht van de CREG op de Belgische energiemarkt uitbreidt tot de tussenpersonen inzake energie. De begrippen producent, leverancier en netbeheerder worden in dit kader voldoende duidelijk omschreven in de elektriciteits- en gaswet (zie voetnoot 11).

¹⁰ Gratis mits het respecteren van vier weken opzegperiode.

¹¹ 9 mei 2019. - Wet tot wijziging van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen en tot wijziging van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt, teneinde het toezicht van de CREG uit te breiden tot de tussenpersonen inzake energie, bl. 61152.

58. Groepsaankopen winnen aan belang op de energiemarkt. Ze zijn rechtstreeks of onrechtstreeks betrokken bij het:

- analyseren van contracten;
- uitvoeren van prijsvergelijkingen waarbij al dan niet van contract kan worden veranderd;
- samenbrengen van leveranciers en eindafnemers;
- organiseren van groepsaankopen;
- toewijzen van energieleveringen aan leveranciers en/of sluiten van energiecontracten voor eindafnemers.

59. Op die manier wil de CREG een inzicht verwerven niet alleen in hun organisatie maar ook in de werkmethoden. Hiertoe beschikken we nu over de wettelijke bevoegdheid om alle nodige informatie en data op te vragen.

2.7. CHARTER VOOR EEN GOEDE INFORMATIEVERSCHAFFING BIJ DE PRIJSVERGELIJKING VAN ELEKTRICITEIT EN AARDGAS

60. In september 2019, na de aanpassing van het charter voor een goede informatieverstopping voor prijsvergelijkers in 2018, kenden we het eerste kwaliteitslabel toe aan de *online* prijsvergelijker “Energie-vergelijker.be” (beheerd door Wikipower).

Figuur 6: kwaliteitslabel CREG

61. Dit charter wil de consument objectieve en kwaliteitsvolle informatie garanderen wanneer hij bij het vergelijken van elektriciteits- en aardgasprijzen gebruikmaakt van een *online* prijsvergelijker. Na onderzoek van het accreditatiedossier, en de uitgevoerde controles op basis van het charter en logische en rekenkundige testen van de resultaten van de prijsvergelijking, heeft de CREG vastgesteld dat deze prijsvergelijker aan alle bepalingen van het charter voldoet.

62. “Energie-Vergelijker.be” is zo de eerste prijsvergelijker van elektriciteits- en aardgasprijzen die het nieuwe kwaliteitslabel van de CREG toegekend krijgt. Door deze accreditatie heeft de dienstverlener het recht om het label van het CREG-charter voor zijn prijsvergelijker gedurende twee jaar te gebruiken. Tijdens deze periode moet hij de bepalingen van het charter nauwgezet naleven en aan de controles van de CREG voldoen.

63. In het persbericht van 18 september 2019 vraagt de CREG ook aan andere *online* prijsvergelijkers om het charter te onderschrijven. De CWaPE en Brugel hebben aan de CREG hun intentie kenbaar gemaakt om uiterlijk begin 2020 de accreditatie voor hun prijsvergelijker aan te vragen.

2.8. VEREENVOUDIGING FACTUUR

64. In de loop van 2017 en 2018 werkte de CREG actief mee aan een werkgroep om te komen tot een eenvoudigere energiefactuur. De energieministers van ons land en federaal minister van Consumentenzaken hebben daarover afspraken gemaakt met de energiesector. De CREG blijft de uitvoering van deze afspraken verder opvolgen omdat ze op regelgevend vlak in de verschillende regio's nog een aantal aanpassingen vergen.

3. PRIJSEVOLUTIE

3.1. ALGEMEEN

65. Tot op vandaag, en dit sinds 2013, houden alle producten die de leveranciers op de Belgische kleinhandelsmarkt van energie aanbieden rekening met prijzen en prijsevoluties op de groothandelsmarkten. De prijzen op de groothandelsmarkten komen tot stand op energiebeurzen of handelsplaatsen.

66. Het vangnetmechanisme zorgde er tot eind 2017 voor dat de leveranciers in hun producten met een variabele energieprijz indexeringsparameters op kwartaalbasis gebruikten die enkel gebaseerd waren op noteringen op de groothandelsmarkt.

67. Vanaf 1 januari 2018 hadden alle leveranciers die actief zijn binnen de kleinhandelsmarkt het gebruik van bovenvermelde indexeringsparameters op kwartaalbasis gewoon verdergezet.

68. In 2019 stellen we een andere trend vast. Steeds meer leveranciers laten voor een of meer van hun variabele producten het principe van de kwartaalindexeringen, al dan niet gedeeltelijk, los.

69. Indexeringsparameters op maandbasis, die in 2018 nog de uitzondering waren, winnen in 2019 aan belang voor het aardgas- en elektriciteitsaanbod, zowel voor *forward* als voor *spot* producten. De leveranciers benutten hier hun commerciële vrijheid om, afhankelijk van de marktomstandigheden, maandelijks andere indexeringsmechanismen (bijvoorbeeld: de ene maand een product met een kwartaalparameter voor nieuwe contracten en de volgende maand hetzelfde product qua naam, looptijd, ..., maar met een maandparameter voor nieuwe contracten) te gebruiken in hun aanbod aan de consument.

70. Voor alle bestaande variabele producten op de Belgische kleinhandelsmarkt tellen we 38 verschillende indexeringsparameters voor elektriciteit en 23 voor aardgas. We onderscheiden *spot* parameters en *forward* parameters, maandelijks of per kwartaal geïndexeerd, parameters die gebaseerd zijn op één notering, een maandgemiddelde, een gemiddelde over twee maand, een kwartaalgemiddelde, een gemiddelde van noteringen gespreid over drie jaar tot zelfs een samengestelde parameter.

71. Deze verdere diversificatie van het geïndexeerde aanbod houdt ook een potentieel gevaar in, namelijk een consument die dreigt te verdrinken in een veelheid aan soms weinig verschillende variabele producten die onderling nog zeer moeilijk vergelijkbaar zijn. Binnen het kader van haar monitoring bevoegdheid blijft de CREG al deze parameters en hun achterliggende noteringen opvolgen.

72. De prijsformules voor producten met een variabele energieprijis zien er als volgt uit:

$$\text{Prijsformule variabele energieprijis} = \underbrace{[(\text{Index} \times B^{12} + C) * \text{kWh}]}_{\substack{\text{indexeringsformule} \\ \text{verbruik} \\ \text{€/kWh}}}$$

Deze prijsformule wordt enkel toegepast op het werkelijk verbruik van de consument.

Bovenop een kost voor het verbruik van energie rekenen de leveranciers ook meestal een vaste abonnementskost aan. Waardoor de totale prijs van energie¹³ er zo uitziet:

$$\text{Prijs energiegcomponent} = \underbrace{A}_{\substack{\text{abonnement} \\ \text{€/jaar}}} + \underbrace{[(\text{Index} \times B + C) * \text{kWh}]}_{\substack{\text{indexeringsformule} \\ \text{verbruik} \\ \text{€/kWh}}}$$

73. Omdat de prijzen op de kleinhandelsmark zo sterk gelinkt zijn aan de prijzen op de groothandelsmarkten, tonen we hierna de prijsevolutie van zes typeproducten: twee producten met een vaste prijs, twee *spot* producten en twee *forward* producten. De variabele producten gebaseerd op bestaande indexeringsparameters.

74. De focus ligt op het type en evolutie van de indexeringsparameters en dus niet op de andere elementen van de prijsformule die om die reden bij alle producten werden gelijkgesteld. Voor de vaste prijzen gebruiken we twee bestaande representatieve producten van verschillende leveranciers.

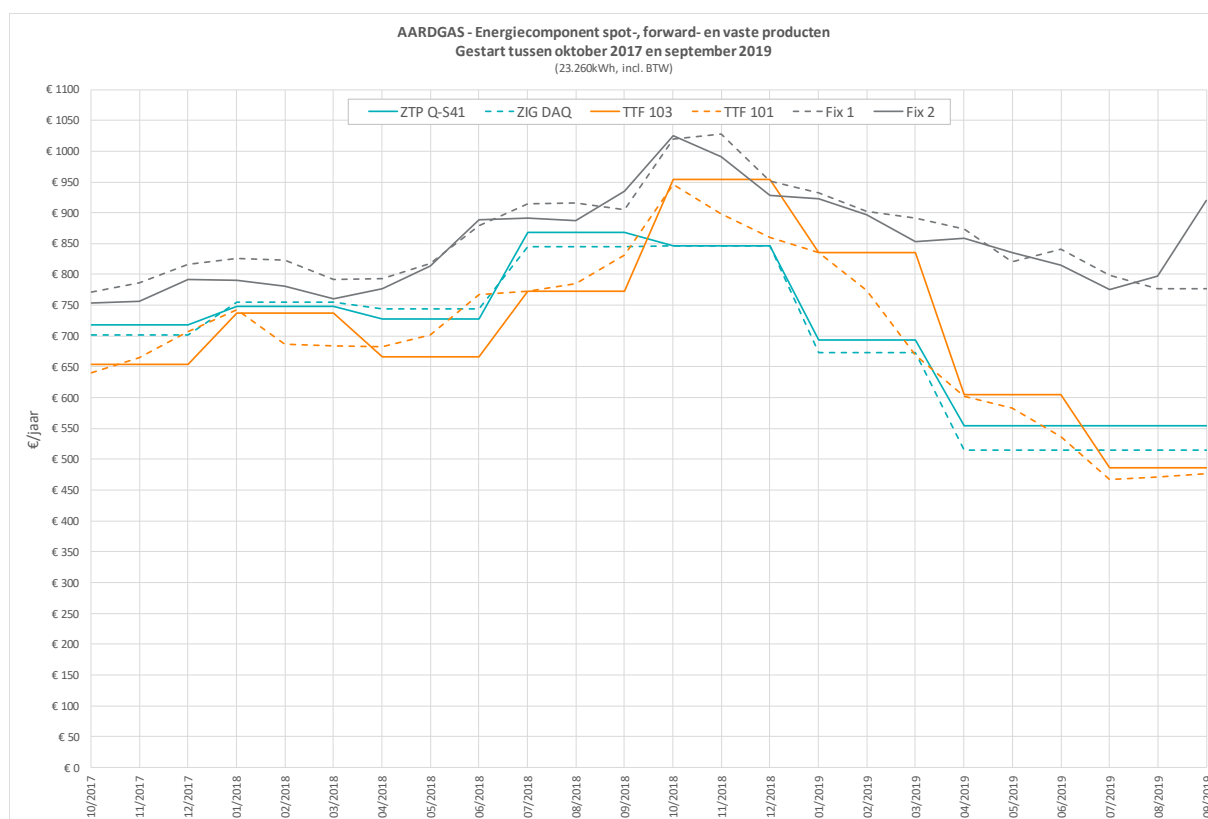
3.2. AARDGAS

75. 2018 was voor aardgas gekenmerkt door een zo goed als permanente stijging van de prijzen, aanvankelijk enerzijds door de koude temperaturen die zorgden voor een grotere vraag. Anderzijds zorgden de op dat moment beperkte opgeslagen gasvoorraden in België voor zenuwachtigheid op de markt met stijgende prijzen tot gevolg. In de tweede helft van 2018 zorgde een hogere vraag naar gas op de internationale markten, ten koste van het duurdere steenkool door de stijging van de CO₂-prijs, voor een stijgend effect op de gasprijs.

¹² Deze vermenigvuldigingscomponent wordt niet door alle leveranciers toegepast.

¹³ Deze studie focust enkel op de kost van energie (= de energiegcomponent op de factuur). De energiefactuur aan de consument bevat ook andere kosten: netvergoedingen, heffingen, taksen en btw. Deze worden vastgelegd door de regulatoren en de overheid en hebben geen invloed op de keuze van een energiecontract door de consument.

Grafiek 3: Aardgas: jaarbedragen energiecomponent *spot* (ZTP_{Q-S41} en ZIG_{DAQ}), *forward* (TTF₁₀₃ en TTF₁₀₁) en vaste producten

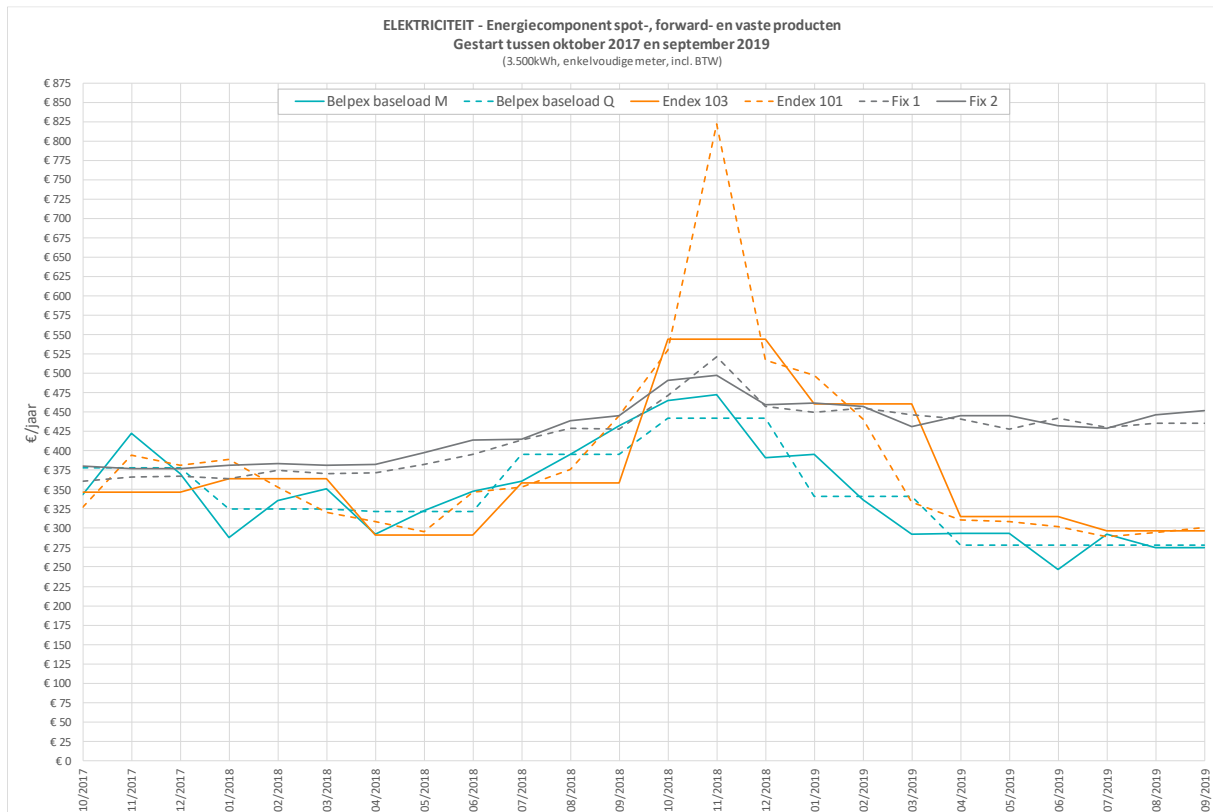
76. 2019 is een ander verhaal. Op wereldvlak is er een overaanbod aan LNG-gas onder andere door een mindere vraag vanuit Azië en als gevolg van een minder strenge winterperiode. Dit heeft als resultaat dat de markt in 2019 zo goed als permanent daalt wat zich ook vertaalt in lagere prijzen voor de consumenten. Naar het einde van het derde kwartaal situeren de vaste producten zich terug op het niveau van dezelfde periode in 2017. De variabele producten zijn ongeveer 25 % goedkoper dan in dezelfde periode in 2017.

77. We stellen een prijsverschil vast tussen vaste en variabele producten aan het einde van het derde kwartaal 2019. Een reden hiervoor kan zijn dat er naar het vierde kwartaal toe licht hogere *forward* noteringen zijn op de groothandelsmarkt, noteringen die vaak als basis dienen voor de prijszetting van vaste producten.

3.3. ELEKTRICITEIT

78. De jaren 2017 en 2018 kenden een vergelijkbaar verloop van de prijzen. Alleen werden we vanaf de maand september 2018 geconfronteerd met de onbeschikbaarheid van een aantal nucleaire eenheden, wat een opwaarts effect had op de prijzen. Hoofdzakelijk de variabele producten ondervinden in het vierde kwartaal van 2018 hiervan de gevolgen: aanzienlijke prijsstijgingen ten aanzien van het vorige kwartaal (waar ook september bij hoort) dient als basis voor de berekening van de indexeringsparameter in de prijsformules voor de consument. Het hoge prijsniveau blijft, mede door de onzekerheid over de bevoorradingszekerheid gedurende de winterperiode, ook in oktober 2018 gehandhaafd. Vanaf november 2018 zien we een voorzichtige daling van het prijsniveau.

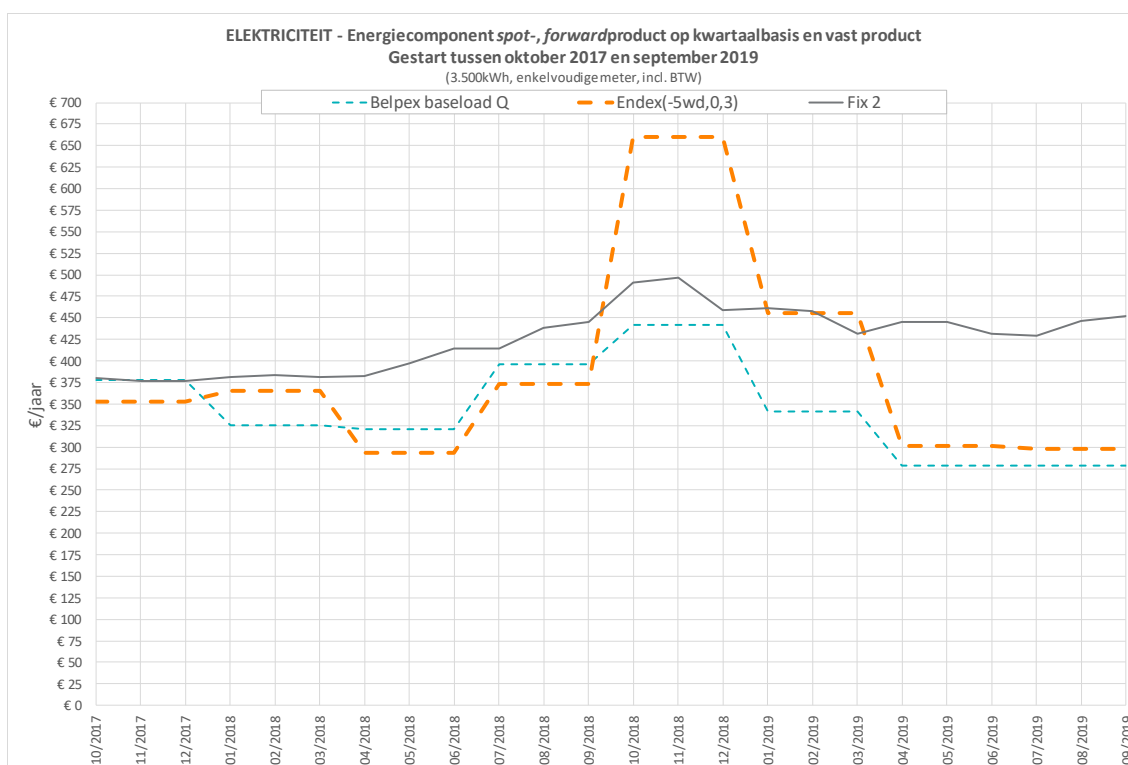
Grafiek 4: Elektriciteit: jaarbedragen energiecomponent *spot* (Belpex_{baseloadM} en Belpex_{baseloadQ}), *forward* (Endex₁₀₃ en Endex₁₀₁) en vaste producten

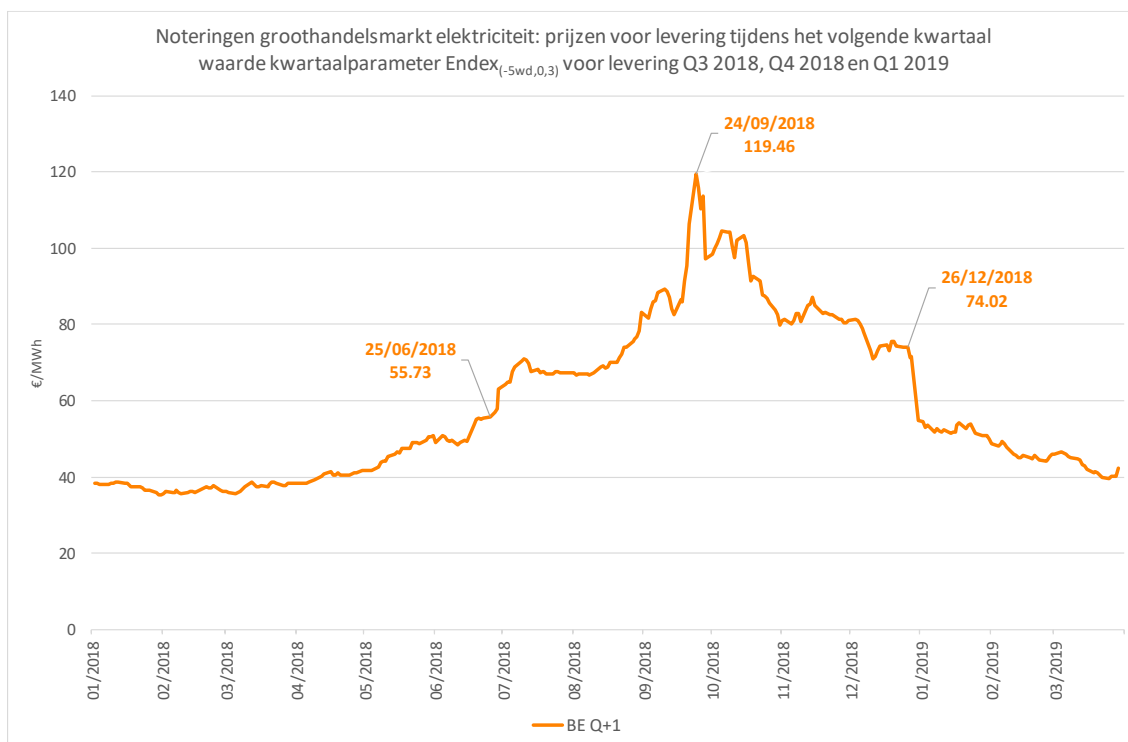
79. De prijzen voor de consument dragen begin 2019 nog steeds de gevolgen van de situatie op de groothandelsmarkt in de maanden september en oktober van het vorige jaar. Naar het einde van het eerste kwartaal 2019 en zeker bij de aanvang van het tweede kwartaal zien we terug een vergelijkbaar prijsniveau met de vorige jaren voor de consument.

80. Grafiek 5 geeft bij wijze van (extreem) voorbeeld het effect van de prijsspiek op de groothandelsmarkt eind september 2018 op het prijsniveau (oranje stippellijn) voor de consument in het daaropvolgende kwartaal. $\text{Endex}_{(-5\text{wd},0,3)}$ is een indexeringsparameter op kwartaalbasis, gebaseerd op slechts één notering op de groothandelsmarkt (zie grafiek 6), namelijk de slotkoers op de vijfde werkdag voor het einde van de maand die het kwartaal van levering voorafgaat. Ter informatie worden ook het *spot* product op kwartaalbasis en een van de vaste producten uit grafiek 4 hernomen.

Grafiek 5: Elektriciteit: evolutie prijsniveau variabel product met parameter $\text{Endex}_{(-5\text{wd},0,3)}$

Grafiek 6: Elektriciteit: prijzen op de groothandelsmarkt voor leveringen tijdens Q+1

81. De prijspiek van eind september 2018 (zie randnummer 78) en de notering van de indexeringsparameter $\text{Index}_{(-5\text{wd},0,3)}$ voor het vierde kwartaal 2018 vallen samen. Gevolg: een stijging met 114 % van de parameter (5,57 c€/kWh naar 11,97 c€/kWh) wat resulteert in een aanzienlijke stijging van de energieprijzen voor de consument gedurende de maanden oktober, november en december 2018. De contracten die deze parameter gebruiken en het vierde kwartaal 2018 in hun looptijd hebben, zien deze stijging in hun jaarfactuur vertaald voor het verbruik dat aan het vierde kwartaal 2018 wordt toegewezen (27,07 % van het verbruik van jaargemeten klanten wordt aan de prijzen voor het vierde kwartaal afgerekend).

4. CONCLUSIES

De volledige vrijmaking van de energiemarkt ligt ondertussen al meer dan 12 jaar achter ons. De consument die van product en/of leverancier wenst te veranderen ondervindt nog steeds moeilijkheden om voldoende toegankelijke en begrijpbare informatie te vinden om objectieve en robuuste keuzes te maken.

Het is niet omdat de concurrentie op de kleinhandelsmarkt toeneemt, dat dit de keuze voor de consument vereenvoudigt. In 2019 is het de verdere diversificatie van het productaanbod waar de concurrentie zich afspeelt. Zo moet de consument onder andere keuzes maken over volgende zaken:

- verschillende types van producten:
 - vast (biedt zekerheid, maar in het algemeen duurder);
 - variabel *forward* (afhankelijk van marktevoluties, prijsrisico (- en +) deels bij de consument);
 - variabel *spot* (prijsrisico (- en +) volledig bij consument, in het algemeen goedkoper);
- indexeringen bij variabele producten:
 - maandelijks;
 - kwartaal;
 - ruim aanbod van verschillende indexeringsparameters;
- bijkomende diensten:
 - al dan niet tegen betaling;
 - met aparte contracten;
- abonnement (al dan niet *pro rata*);
- looptijd (1 tot 3 jaar).

Ook externe factoren spelen een rol:

- klimaatinvloeden;
- evoluties op groothandelsbeurzen;
- beschikbare productiecapaciteit;

- geopolitieke beslissingen;
- ...

Om aan deze vaststellingen het hoofd te bieden, heeft de CREG de CREG Scan ontwikkeld, haar charter voor prijsvergelijkers en publiceert ze op regelmatige basis de nodige informatie die de consument moet toelaten om deze complexiteit beter te beheeren en goede keuzes te maken. De CREG zal verder blijven ijveren om de consument duidelijke en eenvoudige informatie ter beschikking te stellen. In die optiek zullen we onze monitoring activiteiten verder uitbouwen en verfijnen.

Om de informatie sneller en gemakkelijker bij de consument te krijgen, zal de CREG meerdere kanalen gebruiken: rechtstreeks (bijvoorbeeld: publicaties, nieuwsbrieven, persberichten of andere communicatiekanalen) dan wel via organisaties (bijvoorbeeld: OCMW, professionele federaties, ...) die dichter bij bepaalde consumenten(groepen) staan.

De toenemende complexiteit van de energiemarkt voor gezinnen en kleine professionelen blijft een aandachtspunt voor de CREG. We blijven als regulator alert voor deze problematiek en zullen volop verder blijven inzetten op het duidelijk en begrijpelijk informeren van de consument. We streven naar een maximum aan consumenten met de grootst mogelijke betrokkenheid die op de vrije energiemarkt bewuste keuzes kunnen en willen maken.

Voor de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas:

Laurent JACQUET
Directeur

Koen LOCQUET
Wvd. Voorzitter van het Directiecomité